

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO
WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

ŁĘGONICE MAŁE

1. Nazwa

DZWONNICA PRZYKOŚCIELNA

2. Czas powstania

I. 50 XX w.

4. Adres

Łęgonice Małe 45

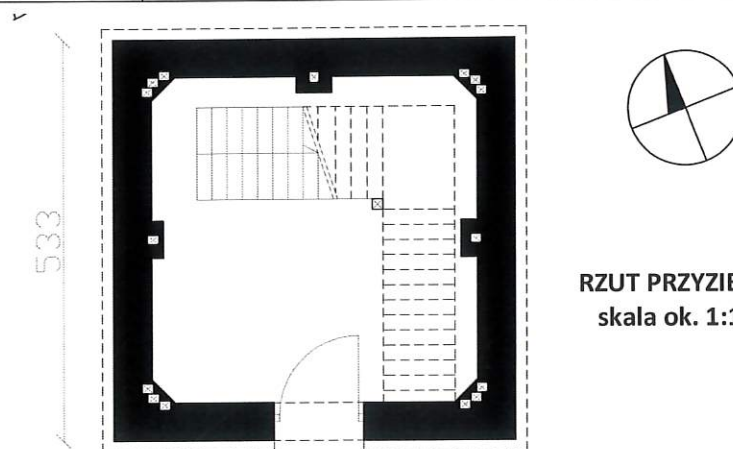
nr ewidencyjny działki 618

nr księgi wieczystej

11. Materiały graficzne

Fot. 1. Ściana frontowa wschodnia.

RZUT PRZYZIEMIA
skala ok. 1:100

5. Przynależność administracyjna

województwo mazowieckie

powiat przysuski

gmina Odrzywół

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°36'30.8" E: 20°31'09.5"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

Łangonicze, Łęgonice Opoczyńskie

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Marii
Magdaleny, 26-425 Łęgonice Małe 45

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Formy ochrony

12. Historia (w tym przebudowy, remonty, konserwacje), autorzy, styl

Łęgonice były osadą, położoną po obu stronach Pilicy, występują w dokumencie z 1136 r. jako własność arcybiskupa gnieźnieńskiego. W 1420 r. arcybiskup Mikołaj Trąba założył na prawym brzegu miasto na prawie magdeburskim. Erygował także kościół, przekazany klasztorowi Kanoników Regularnych Stróżów Grobu Chrystusowego z Miechowa (tzw. Bożogrobców), którzy do XIX wieku piastowali tu probostwo. Parafia w Łęgonicach Małych została erygowana w 1521 roku. W tym samym roku dzięki pomocy prymasa Jana Łaskiego, zbudowana została druga drewniana świątynia pw. Rozesłania Apostołów i św. Marii Magdaleny. Ta także spłonęła, w związku z czym wybudowano kolejny kościół oddany do użytku w 1775 r., funkcjonujący do dzisiaj. Prawa miejskie Łęgonice utraciły dopiero pod koniec XIX w.

W 1913 r. ks. Jan Wiśniewski informował jedynie o dzwonnicy *przy głównym wejściu od zachodu, o trzech spadkach, której spód tworzy kruchtę*. Wymienia także dwa dzwony (*na większym napis: Johann Zaharia Neubert 1770 fecit me Varsoviae. Z jednej strony Matka Boska z Dziec. Z drugiej św. Augustyn, u stóp którego – symboliczne dziecię. Na mniejszym taki sam napis i rok, Pan Jezus na krzyżu i wizerunek jakby Częstochowski*), które później zostały skradzione/zniszczone przez Austriaków.

Obecnie funkcjonująca wolnostojąca dzwonnica powstała w I. 50 XX w. za ks. proboszcza Lisaka. W 1954 r. odlano dwa dzwony.

W 2019 r. oczyszczono i zaimpregnowano pokrycie dachowe dzwonnicy.

13. Opis

SYTUACJA: w Łęgonicach Małych położonych na prawym brzegu Pilicy, na północnym skraju miejscowości, w zachodnim biegu ogrodzenia zespołu kościelnego, do którego od południa przylega część gospodarska z plebanią, od północy – zagajnik, a od zachodu – łąki. Dojazd od wschodu, teren przykościelny ogrodzony.

MATERIAŁ, KONTRUKCJA, TECHNIKA:

Fundament: kamienny na zaprawie cementowo-wapiennej.

Ściany formie kamiennej podmurówce o wymiarach 530x560, wys. 1 m, z otoczek na zaprawie cementowo-wapiennej, tynkowanej od wewnątrz.

Konstrukcja drewniana 2-poziomowa. Pierwszy poziom w konstrukcji słupowej, ze słupami posadowionymi bezpośrednio na podmurówce. Po jednym słupie (o wym. ok. 15x15) w narożu oraz po środku każdej ze ścian. Słupy środkowe łączone na czop z wrębem z parą zastrzałów. Na ścianie wschodniej słup posadowiony na ryglu stanowiącym nadproże otworu drzwiowego. Oczepek położony na słupach środkowych, ze słupami narożnymi łączony na czop. Całość szalowana pionowymi deskami na poziomych łatach. **Drugi poziom** oddzielony podłogą (deskami) położoną na oczepie i belce poprzecznej, zawiera konstrukcję na której zawieszono są dwa dzwony. Całość obudowana konstrukcją słupową z mieczami górnymi (po 5 słupów na każdej ze ścian, w tym słupy narożne). Słupy na drewnianych ryglach, a ich zwieńczenie (oczepek) stanowią oparcie dla krokwi.

Więźba dachowa: drewniana, krokwiowa. **Pokrycie dachowe:** dwie warstwy gontu.

Krzyż metalowy podwójny w szczycie dachu – godło Bożogrobców.

Strop z górnym pułapem (podłogą) na oczepie i belce.

Schody drewniane młynarskie, dwubiegowe z podestem.

Posadzki: wylewka betonowa.

Drzwi zewnętrzne: jednoskrzydłowe, deskowo-listwowe. Awers opierzony w formie ramy wypełnionej poziomym deskowaniem. **Zawiasy na czop pasowe** (2 szt.), każdy z prostą listwą obejmującą wszystkie deski **Zamknięcie** na skobel z kłódką. **Stolarka okienna** – brak.

RZUT kwadratu. Komunikacja przez drzwi w ścianie wschodniej.

BRYŁA wolnostojąca, zwarta, czteroczęłkowa. W podstawie niski prostopadłościan z podstawą na rzucie kwadratu, na nim niski ścięty ostrosłup czworokątny (fartuch), będący bazą dla wysokiego ściętego ostrosłupa (także na rzucie kwadratu), stanowiącego główny trzon bryły. Powyżej prostopadłościan od połowy wysokości artykułowany ażurami. Całość wieńczy dach namiotowy (ostrosłup czworokątny). Brak podpiwniczenia.

ELEWACJE analogiczne. W partii przyziemia kamienna podmurówka, przykryta niskim, zwężającym się ku górze fartuchem przykrytych dwoma warstwami szkudłów. Powyżej szalowany w pionie trzon, zwężający się ku górze, z kantówkami w narożach. Na nim osadzona nieco szersza nadbudowa, w układzie poziomego prostokąta, podzielona na dwie strefy: dolna z pionowym szalunkiem oraz górna z pięcioma otworami (ażurami) wyznaczonymi słupami z mieczami. Do dolnej części nadbudowy przymocowana falbana z pionowych desek o dekoracyjnym zakończeniu. Całość zamknięta trójkątną połacią dachu namiotowego. W szczycie krzyż z ramionami w osi północ-południe.

Drzwi usytuowane w elewacji wschodniej, zwieńczone trójkątnym, drewnianym tympanonem z krzyżem na szczycie.

WNĘTRZE jednoprzestrzenne.

WYPOSAŻENIE: dwa współczesne dzwony z 1954 r. ufundowane za ks. proboszcza Lisaka.

INSTALACJE: brak.

14. Kubatura ok. 58 m ³	15. Powierzchnia użytkowa ok. 18,4 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne Dzwonnica	17. Użytkowanie obecne Dzwonnica
18. Stan zachowania Ogólny stan zachowania budynku: dobry. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundamenty – stan dobry. ▪ Podmurówka – stan dobry. ▪ Szalunek – dobry. ▪ Konstrukcja – dostateczny; miejscowe zniszczenia elementów przez drewnojady. ▪ Strop – dobry; w bieżącym roku zaimpregnowany. ▪ Schody - dobry; w bieżącym roku zaimpregnowany. ▪ Pokrycie dachowe – dobry; czyszczone i impregnowane w 2019 r. 		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie Postulaty konserwatorskie <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprawdzenie występowania szkodników drewna. ▪ W przypadku stwierdzenia aktywności szkodników drewna należy zastosować odpowiednią metodę ich zwalczania. ▪ Bieżąca konserwacja. 	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Program prac konserwatorskich i restauratorskich pokrycia dachu kościoła pw. Marii Magdaleny oraz pokrycia dachu dzwonnicy w Łęgonicach Małych, gm. Odrzywół, oprac. dr M. Gąsior, WUOZ del. w Radomiu, sygn. 2019/330.
- Biała karta, Łęgonice Małe, Kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny, XVIII w., mgr Rejmer-Szalla, 1993.

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Bibliografia

- J. Wiśniewski, *Dekanat opoczyński*, Radom 1913, s. 92-93.
- <http://sochowazagroda.pl/koscioly-3/> [data dostępu 08.12.2023]

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

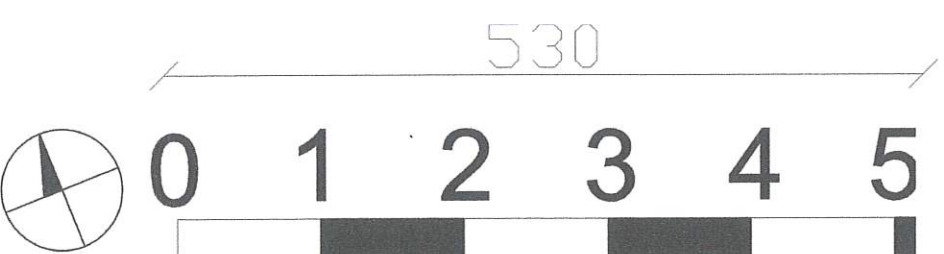
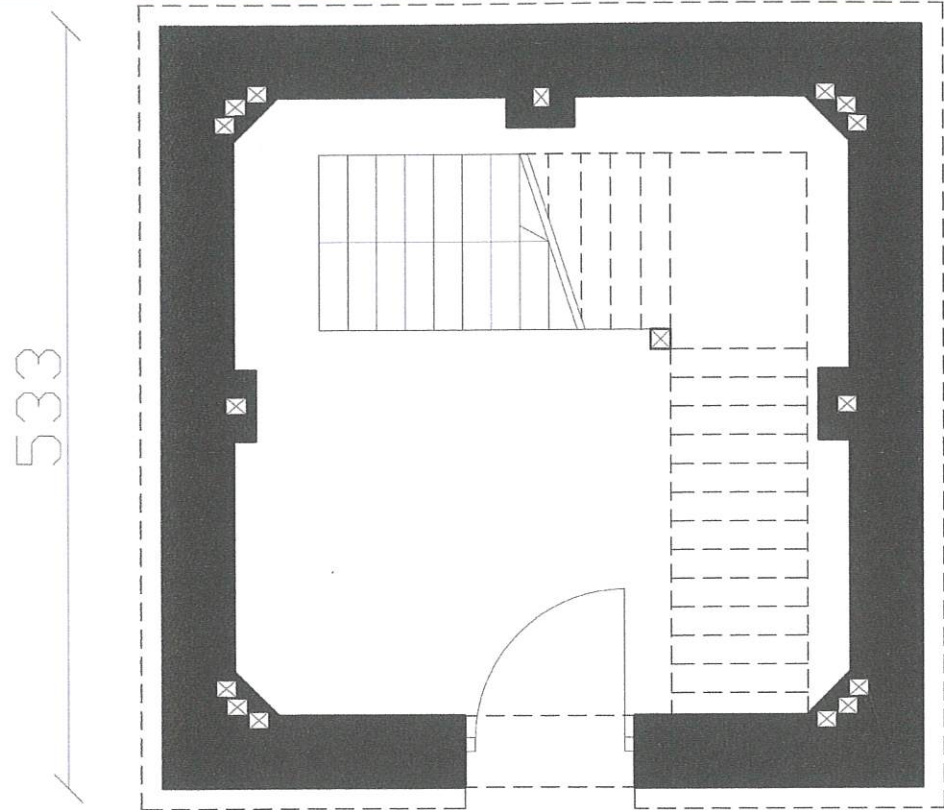
tekst mgr Ewelina Maciejczyk, XII 2023 r.
plany, rysunki mgr Ewelina Maciejczyk, XII 2023 r.
fotografie mgr Ewelina Maciejczyk, XII 2023 r.

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

26. Załączniki

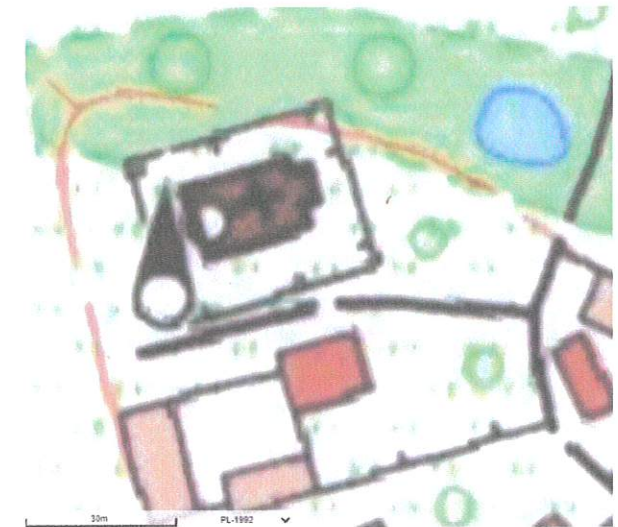
Załącznik nr 1 (rzut, mapa sytuacyjna, fotografie).
Załącznik nr 2 (fotografie).

1. Miejscowość	ŁĘGONICE MAŁE	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres DZWONNICA 26-425 Łęgonice Małe 45	6. Zawartość załącznika: Rzut, mapa sytuacyjna, fotografie.
2. Gmina	Odrzywół		
3. Powiat	przysuski		
4. Województwo	mazowieckie		

RZUT PRZYZIEMIA skala ok. 1:50

Plan sytuacyjny 1 : 1500
<https://polska.e-mapa.net/>

Fot. 2. Narożnik południowo-zachodni.

Fot. 3. Podmurówka - narożnik południowo-zachodni.

Fot. 4. Awers drzwi.

Fot. 5. Rewers drzwi.

Opracowanie załącznika: mgr Ewelina Maciejczyk,
(data i podpis) XII 2023 r.

Maciejczyk

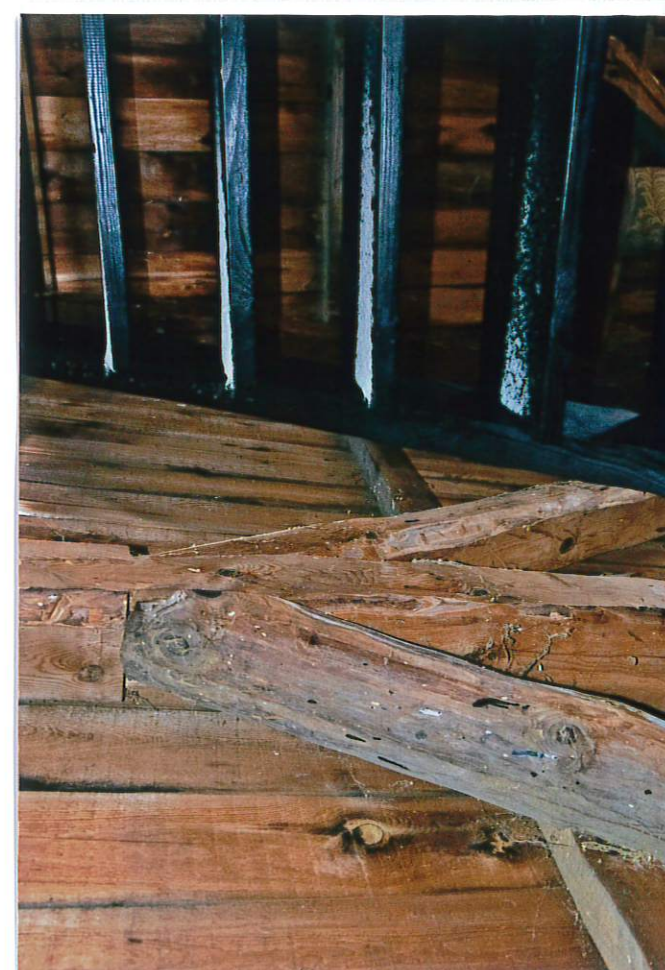
1. Miejscowość	ŁĘGONICE MAŁE	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika:
2. Gmina	Odrzywół	DZWONNICA	Fotografie.
3. Powiat	przysuski	26-425 Łęgonice Małe 45	
4. Województwo	mazowieckie		

Fot. 6. Rygiel- nadproże.

Fot. 7. Ściana południowa.

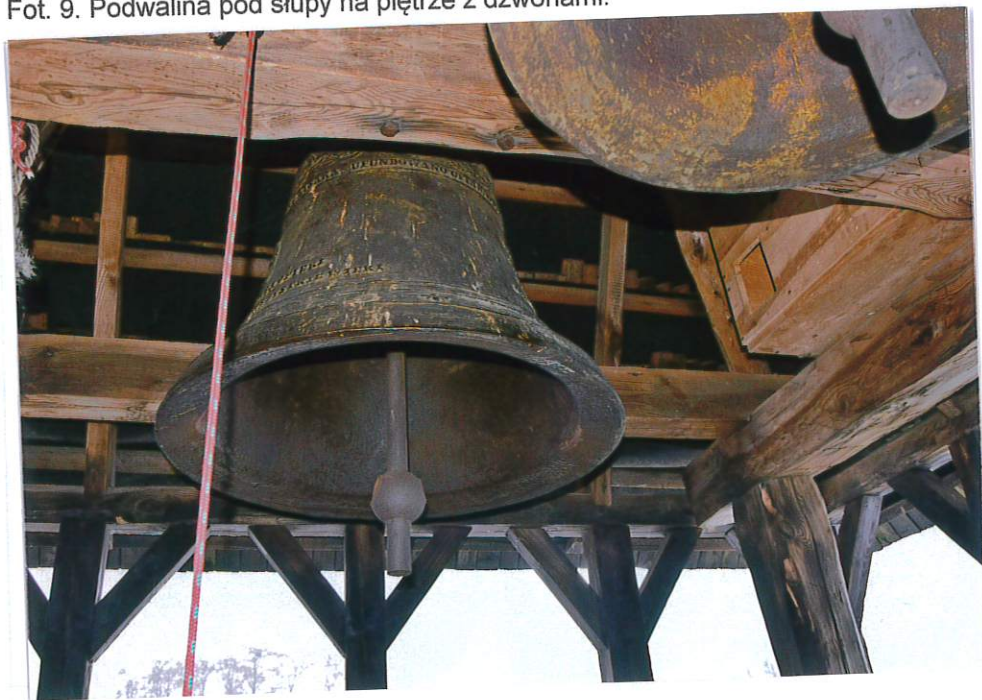
Fot. 8. Schody młynarskie i łączenia słupów z zastrzałami.

Fot. 9. Podwalina pod słupy na piętrze z dzwonami.

Fot. 10. Konstrukcja słupowa na piętrze z dzwonami.

Fot. 11. Dzwon

Fot. 12. Więźba.